

Advies aan ouders en professionals:

'Spreek je wens als positieve verwachting uit'

Voor school- en kinderpsycholoog Noëlle Pameijer is de relatie tussen ouders en school een terugkerend thema. Al tijdens haar stage 25 jaar geleden in het onderwijs viel haar op hoe weinig gebruik er werd gemaakt van de deskundigheid van ouders. Sindsdien heeft zij haar aandacht gevestigd op juist die samenwerking, tussen ouders en professionals. Voor Balans geeft zij op 16 april een lezing met als thema 'Samen sterk, ouders & school'.

Tekst: Anouk van Westerloo Fotografie: Maarten Boers

N

oëlle Pameijer: "In de instelling waar ik aan het eind van mijn studie stage liep, viel me op dat diagnosten op allerlei ingewikkelde manieren van alles uitzochten over kinderen, terwijl het antwoord soms gewoon bij de

ouders lag. Ik vond dat daar verbetering in te halen viel. Samen met collega's heb ik me op dat onderwerp gestort. Dat heeft geleid tot een boek met als thema 'samenwerken'. Later verschoof het accent naar begeleiders in het onderwijs en daarna naar leerkrachten. En nu richt ik me met

de lezing en het boekje *Samen sterk, ouders & school op de ouders zelf.*"

Waarom de ouders zelf?

"Een goede communicatie tussen school en ouders is ontzettend belangrijk, en komt van twee kanten. De tijd dat je als ouder niets had in te brengen en alleen maar braaf luisterde, is voorbij. In de meeste gevallen gaan gesprekken tegenwoordig ook prima. Zeker als het goed gaat met een kind, dan is het niet zo ingewikkeld om fijn samen te werken. Maar als je kind moeilijk leert, als hij schooltegenzin heeft of het gedrag is lastig, dan krijg je bij school en bij ouders allerlei emoties die een gesprek bemoeilijken. Ouders worden bijvoorbeeld onzeker: mag ik dat wel zeggen? Kan ik dat wel vragen? De cursus 'Samen sterk' (zie kader) besteedt dan ook veel aandacht aan hoe je een vraag inkleedt. Want ouders zijn vaak bang om te bezorgd over te komen of gezien te worden als een bemoeial."

Bang dat dit hun kind schaadt?

"Zeker. Ouders zijn kwetsbaar als het om hun kind gaat. Dan loop je bijna op eieren. En dat hoeft echt helemaal niet. Leerkracht en ouder willen namelijk vrijwel altijd hetzelfde. Ik heb in 25 jaar nog nooit meegemaakt dat er geen gemeenschappelijk doel te vinden was. Ook leerkrachten willen dat een kind zich prettig voelt in de klas, dat hij er wat leert en dat hij opgenomen wordt in de groep. Maar door de emoties die bij moeilijke gesprekken komen kijken, verwoorden ouders – en leerkrachten net zo goed – dingen wat ongelukkig. Ze proberen de ander te overtuigen en dat werkt meestal niet."

Zie je na al die jaren verbetering in de communicatie?

"Absoluut. Ik zit al jaren in de jury van de Balans Award en in de verhalen van ouders zie ik prachtige voorbeelden van constructieve samenwerking en creatieve oplossingen. Ik ben zeker optimistisch gestemd. Deze manier van werken is ook goed overdraagbaar. Voor veel leerkrachten is het inmiddels al ingebed in hun

Samen sterk

Het boek *Samen sterk: ouders & school* is te bestellen via de boekhandel of bol.com (€ 22,-).

Op 16 april, tijdens de lezing (een initiatief van Cum Cura in school services), is het boek met korting te verkrijgen. **Informatie over de lezing, inclusief een aanmeldingsformulier, vindt u op www.balansdigitaal.nl**

Voor meer informatie over de cursus 'Samen sterk' die door Balans, de NVA en het Ouderplatform wordt georganiseerd, zie Balans Magazine 1-2015, bladzijde 28-29.

'Tijd van braaf luisteren is voorbij'

manier van werken. Het zijn ook vrij eenvoudige richtlijnen. Bijvoorbeeld: meld van tevoren aan ouders waar het gesprek over zal gaan. Dat lijkt een open deur, maar veel leerkrachten denken: laten we nog maar even niets zeggen, want die ouders maken zich toch al zo'n zorgen. Dat zijn goede bedoelingen hoor, maar hoe beter beide gesprekspartners zich hebben kunnen voorbereiden, hoe makkelijker het gaat."

Dus gewoon even een mailtje sturen?

"Heel simpel even de agendapunten alvast doorgeven. Waar het gesprek over zal gaan, bijvoorbeeld: wat er goed gaat en wat beter kan, samen uitvinden wat er aan de hand kan zijn, wat de doelen zijn en wie wat gaat doen om die doelen te behalen. En ook niet onbelangrijk: duurt het gesprek een kwartier of een uur en wie zijn erbij aanwezig? Daar kun je dan als ouder rekening mee houden en van tevoren alvast over nadenken. Je komt niet voor verrassingen te staan en je kunt ook alvast met je kind overleggen. Wat zegt die van de situatie? Welke ideeën en oplossingen heeft hij? Kan of wil je kind bij het gesprek zijn of aan het einde even aanschrijven? Is het handig om iemand anders mee te

Noëlle Pameijer

nemen? Vaak zie ik dan dat ouders een briefje met aandachtspunten meenemen. Daar hebben beide kanten wat aan, school dus ook."

En een verslagje achteraf?

"Daar ben ik heel erg vóór. Dat hoeft helemaal niet uitgebreid trouwens. Zet met name even de afspraken op een rijtje. En maak die afspraken tijdens het gesprek al concreet. Niet alleen vragen of de ouders extra kunnen lezen met hun kind thuis. Want veel ouders knikken dan braaf 'ja', maar blijken beiden vijf dagen per week te werken. Dus vraag ook als leerkracht door. 'Wat is haalbaar? Twee keer per week een kwartiertje? Prima'. Dat geldt natuurlijk ook voor school: wees duidelijk in wat haalbaar is. Als je dan een maand later bij elkaar komt, kun je met trots elkaar op de schouders kloppen. 'Omdat wij op

school extra instructie hebben gegeven en jullie thuis extra hebben gelezen, is hij nu vooruit gegaan!' En als het niet is gelukt, dan kun je dat weer samen analyseren. Welke stappen moeten er dan worden genomen? Heel concreet en duidelijk. Veel gesprekken zijn vaag hoor..."

Je hebt het vooral over timide ouders, komen die het meest voor?

"Je hebt ook heel mondige ouders die precies weten wat ze willen en wat ze kunnen. Die, als hun kind bijvoorbeeld dyslexie heeft, helemaal op de hoogte zijn van de laatste ontwikkelingen. Ze weten precies wat Passend Onderwijs is, wat zorgplicht betekent en welke ondersteuning hun kind zou moeten krijgen. Met die mondigheid is niets mis, maar de valkuil is dat deze ouders soms op de stoel van de leerkracht gaan zitten. En dan krijg je irritatie. 'Kom zeg, ik heb er nóg dertig in de klas', kan een leerkracht dan denken. Andere leerkrachten durven soms niet duidelijk aan te geven dat iets niet haalbaar is. En dan krijg je weer irritatie bij die ouder. 'Want jij zou toch elke dag...?' De sleutel is om duidelijk te zijn: wat kun je wél doen en wat helaas niet? Ga geen dingen eisen of afdwingen maar spreek je wens als een positieve verwachting uit. Als ouder kun je zeggen: 'Fijn dat ik mag meedelen'. En als leerkracht: 'Ik wil graag je kennis benutten want jij weet dingen die ik niet weet'. De meeste ouders werken heerlijk samen met de meeste leerkrachten, maar er zijn er ook die houvast vinden in deze tips."

Richten het boekje en de cursus zich vooral op ouders in het speciaal onderwijs?

"Nee hoor, het is voor alle ouders bedoeld, uit basis- en voortgezet onderwijs. Ik heb het boekje samen met het Ouderplatform en met dertig ouders uit het regulier en speciaal onderwijs geschreven. De pilots van de cursus zijn in het speciaal en gewoon onderwijs gedaan. Inmiddels hebben zo'n 250 ouders deze cursus gevolgd en gemiddeld met een schoolcijfer 7 tot 8 geëvalueerd."

Wat vind je zelf de belangrijkste tips voor een goede communicatie?

"Geef elkaar af en toe een oprecht compliment. Dat lijkt misschien onecht, omdat je dat in een boekje hebt gelezen, maar het werkt toch. Leerkrachten krijgen maar sporadisch positieve

10 aandachtspunten voor een prettige communicatie

1. Realiseer je dat ouders en school een gemeenschappelijk belang hebben.
2. Ga niet op elkaars stoel zitten. Ouders gaan over de opvoeding, school over het onderwijs.
3. Elk gesprek heeft een duidelijk doel dat van tevoren bekend is.
4. Bespreek niet alleen zorgen maar ook positieve aspecten.
5. Voorkom welles-nietes-discussies, kinderen gedragen zich nu eenmaal vaak anders op school dan thuis.
6. Maak samen een analyse van de problemen en formuleer concrete doelen.
7. Bespreek wat het kind, de leerkracht en de ouders nodig hebben om deze doelen te behalen.
8. Betrek het kind erbij; wat vindt hij ervan en welke oplossingen heeft hij zelf?
9. Welke route wordt er gevolgd? In welke stap zitten we, waarom en hoe gaan we nu verder?
10. Maak goede afspraken (wie doet wat, waarom, wanneer en hoe?)

feedback, en als het wél een keer gebeurt, dan zie je ze stralen. Vertel de leerkracht bijvoorbeeld: 'Mijn zoon kwam gister helemaal enthousiast thuis omdat hij zo genoten heeft van je geschiedenisles'. En leerkrachten kunnen dat ook naar ouders doen: 'Vandaag ging het echt helemaal top, niet één uitbarsting gehad in de klas!' Als je elkaar een compliment geeft of iets positiefs meldt, dan verzacht dat de situatie. Je krijgt meer begrip voor elkaar. Ik zeg altijd tegen ouders: 'Hou de school scherp, blijf kritisch en voorzie ze van gratis advies, maar heb ook altijd oog voor de goede dingen'. Dat betekent overigens niet dat je alleen nog maar jubelgesprekken moet houden. Als er problemen zijn, dan gaat het daar over. Wees altijd open en eerlijk en verdoezel niets.

Een ander belangrijk punt vind ik dat je probeert je niet kritisch uit te laten over de leerkracht waar je kind bij is. Jonge kinderen zijn hartstikke loyaal. Als mama boos is op de juf, is dat onveilig. Oudere en dwarse kinderen geef je munitie. 'Waarom zou ik mijn pet afdoen in de klas, mijn moeder vindt dat onzin!' Zo ondermijn je onbedoeld het gezag van de leerkracht."

Maar het komt toch voor dat een leraar in jouw ogen echt stomme dingen doet?

"Dat kan. Dan steun je je kind. En je zegt iets in de trant van: 'Je leerkracht heeft daar vast een reden voor, ik zal het eens vragen, maar probeer je aan de schoolregel of afspraak te houden'. Belast je kind niet met jouw emoties. Laat het vooral even bezinken. Niet meteen gaan bellen of een mail sturen. En voor leerkrachten geldt hetzelfde. Val nooit een ouder af tegenover een

kind. Zeg dus niet: 'Is mama nou alweer dat briefje vergeten?' Maar: 'Heb je dat briefje niet bij je? Je moeder heeft het vast druk, ik bel haar straks wel even, komt goed'. Maar het blijft een paradox, vooral voor ouders. Want je wil je kind laten blijken dat je achter hem staat. Maar hoe doe je dat zonder de leerkracht af te vallen? Dat is de kunst. Daar gaat de lezing onder meer over."

'Ga geen dingen eisen'

Wat is de grootste valkuil bij zo'n ouder/leerkracht-gesprek?

"Elkaar proberen te overtuigen. Daar bereik je weinig mee. Geloof elkaar per definitie want het gaat bij overtuigen om subjectieve ervaringen, nooit om meetbare dingen als cijfers en Cito-uitslagen. Als een kind thuis heel rustig is maar in de klas een draak, neem het verhaal van die leerkracht dan serieus. En als een kind op school juist heel verlegen is en thuis de ouders de oren van het hoofd kletst, geloof dat dan ook. Ga samen onderzoeken waarom dat verschil er zou kunnen zijn en vermijd zinloze welles-nietes-discussies. Ieder heeft zijn eigen beleving en als je dat accepteert, hoef je elkaar ook niet te overtuigen. Het doel is om echt naar de ander te luisteren en van elkaar te leren. Samen weet je zoveel meer dan alleen. En daar is je kind bij gebaat. Want daar gaat het natuurlijk uiteindelijk om: om zijn belang!" •